

ZPRÁVY Z ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI

Změna systému distribuce časopisu Informace České geografické společnosti

Vážené členky, vážení členové,

od prvního čísla roku 2026 (ročník 45, číslo 1) obdrží každý člen časopis Informace ČGS, který je součástí členských výhod, v elektronické podobě prostřednictvím svého e-mailu. V případě, že preferujete tištěnou verzi a nadále chcete dostávat výtisk časopisu poštou, přihlaste se, prosím, k odběru tištěné verze na následujícím odkazu: <https://forms.gle/V7PYLzrLpwd9Qm-tD9>, prostřednictvím uvedeného QR kódu nebo e-mailem na adresu sekretariátu: sekretariat@geography.cz.

Členky a členové, u nichž neregistrujeme e-mailovou adresu, budou nadále dostávat výtisk časopisu poštou.

Magdalena Fialová

Informace členům společnosti

Vážená členko, vážený člene České geografické společnosti, pokud u vás nastala jakákoli změna v osobních údajích – změna příjmení, titulu, kontaktní adresy, e-mailu, pracoviště, prosím, sdělte danou skutečnost sekretariátu. Využijte libovolného kontaktu (elektronického: sekretariat@geography.cz či klasické pošty: Česká geografická společnost, z.s., Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova, Albertov 6, 128 00 Praha 2). Někteří stále ještě nemají uhrazen členský poplatek na tento kalendářní rok, který činí 600 Kč, pro studenty a pro důchodce 300 Kč. Číslo účtu společnosti je 2503002074/2010 (Fio banka, a.s., Na Florenci 2139/2, Nové Město, 110 00 Praha 1;), pro zahraniční platby v eurech je k dispozici účet číslo 2203002080/2010 IBAN: CZ2320100000002203002080, SWIFT: FIOBCZPPXXX.

Variabilní symbol (vaše evidenční číslo) již není třeba udávat, neb se zobrazuje jméno plátce (pokud za vás platí jiná osoba či společnost, prosím o sdělení jména plátce na e-mailovou adresu). Pokud nemáte zájem v ČGS dále setrvat, prosím, podejte zprávu sekretariátu pomocí výše uvedených kontaktních údajů. Děkujeme.

V rámci členského poplatku obdrží každý člen ČGS poštou zdarma časopis Informace ČGS, který vychází dvakrát ročně. Budeme rádi, z hlediska nákladů na poštovné, pokud budete preferovat pouze elektronickou verzi tohoto časopisu. Pokud tomu tak z vaší strany opravdu bude, informujete, prosím, sekretariát prostřednictvím e-mailu.

Máte zájem o Geografické rozhledy? Nezapomeňte, že pro ročník 35, jehož první číslo vyjde v říjnu 2025, je třeba uhradit předplatné buď v plné výši 495 Kč přes distribuční společnost, nebo je možné využít snížené ceny pro členy ČGS, která činí 395 Kč na školní rok. Platbu je třeba uskutečnit přes výše uvedený bankovní účet ČGS.

Chybí vám tištěná verze časopisu Geografie? I tu můžete získat, pokud poukázete na účet ČGS předplatné ve výši 490 Kč.

Chystáte na vašem pracovišti nějakou zajímavou akci, hledáte spolupracovníka, objevil se někdo z vašich kolegů v médiích? Podělte se o tuto informaci s českou geografickou obcí. Stačí zaslat informaci v podobě dvou vět, odkazu a potřebných souborů v příloze na adresu info@geography.cz a zpráva bude zveřejněna na webu ČGS (www.geography.cz) a Facebooku (www.facebook.com/ceskageografickaspolcnost). Všichni členové ČGS, kteří udali svou aktuální elektronickou adresu, pak budou o akcích informováni pomocí newsletteru, který je rozesílán minimálně jedenkrát do měsíce.

Dana Fialová

Zpráva ze zasedání Hlavního výboru ČGS

První zasedání Hlavního výboru ČGS v letošním roce proběhlo v úterý 11. února 2025 v budově děkanátu Přírodovědecké fakulty UK v Praze na Albertově a zároveň on-line.

Jednání zahájil prezident společnosti Pavel Chromý, který představil program a poděkoval organizátorům konferencí a dalších akcí a všem, kteří se podílejí na aktivitách ČGS, za činnost v uplynulém roce, poděkování směřoval také RVS za finanční podporu prostřednictvím dotace. Zazněly i výzvy pro rok 2025, kterými je zejména důstojné připomenutí 130. výročí založení časopisu Geografie a podpora aktivit jednotlivých sekcí a poboček a kritické přehodnocení jejich fungování před volbou nového vedení ČGS na Valném shromáždění, které se uskuteční v září 2026 v Praze.

Vědecký tajemník Stanislav Kraft v dalším bodu přednesl nejpodstatnější části Roční zprávy o činnosti ČGS za rok 2024 a vyzval členy k důslednému informování o všech aktivitách. Následovalo představení Zprávy o hospodaření ČGS v roce 2024 a Zprávy revizní komise. Hospodář společnosti Viktor Květoň upozornil na rychlý růst nákladů (zejména v důsledku inflace) a potřebu jejich aktivního řešení i přes aktuálně vyrovnaný rozpočet. Vyzval proto především k zajištění stabilní podpory ze strany kolektivních členů ČGS a hledání potenciálních nových zdrojů (především v oblasti sponzoringu). Na straně úspor byla následně schválena změna v systému distribuce časopisu Informace ČGS (snížení nákladů na tisk; časopis bude nadále k dispozici v elektronické podobě a k odběru tištěné verze časopisu se od roku 2026 bude třeba přihlásit).

Viceprezident pro mezinárodní aktivity a PR Jiří Preis referoval o výsledcích jednání na kongresu IGU a plenárním zasedání EUGEO v Dublinu v září 2025 a tlumočil pozvání na nadcházející tematické i regionální konference IGU a kongresy EUGEO; dále nabídnul možnost zprostředkování mezinárodních kontaktů pro organizátory konferencí v Česku. V této souvislosti byla také diskutována budoucí role Národního komitétu, který byl dosud orgánem zastupujícím českou geografii v IGU.

Jiří Preis také zhodnotil aktuální fungování a úspěchy prezentace ČGS skrze sociální sítě a další kanály, představil novinku v podobě podcastu ČGS (spuštěn od ledna 2025) a vyzval členy k aktivnímu sdílení a šíření obsahu ČGS. Zaznělo také poděkování celému týmu okolo PR a zejména Haně Maur, která pečuje o sociální sítě a propagaci geografie s velkým nasazením.

V dalším bodu host Matúš Béber, zástupce pražské entity, představil aktivity EGEA v uplynulém roce včetně organizace mezinárodního organizačního a strategického setkání EGEA, které se uskutečnilo na přelomu listopadu a prosince 2024 v Praze na Albertově.

V rámci bodu jednání věnovaného časopisům upozornil Dušan Drbohlav, šéfredaktor Geografie, na aktuální problém klesajícího počtu kvalitních článků zasílaných do časopisu Geografie a vyzval členy k pomoci v podobě zasílání vlastních článků či motivování kolegů a spolupracovníků k tomuto kroku. Irena Smolová, šéfredaktorka Informací ČGS, referovala o finalizaci nového čísla časopisu a Miroslav Šobr jako zástupce redakční rady informoval o dění okolo Geografických rozhledů (výzvy k publikování a podpoře). V bodu věnovaném soutěžím byly uvedeny termíny a okolnosti soutěží pro letošní rok, Jakub Jelen upozornil na problém snižování finanční podpory oborovým olympiádám ze strany MŠMT.

Poslední z tradičních bodů jednání byl vymezený pro zprávy ze sekcí a poboček. Nově zvolený předseda sekce Politické geografie Libor Jelen představil výsledky ustavujícího setkání sekce, které proběhlo formou výjezdního zasedání v lednu 2025 na Rejvízu. Miroslav Marada referoval o aktuálním stavu vyjednávání Sekce geografického vzdělávání ve věci revize Rámcových vzdělávacích programů

a postavení geografie jako vzdělávací oblasti. Byla prezentována zpráva o činnosti Jihomoravské pobočky (zaslaná jejím předsedou Jaromírem Kolejkou), Hynek Böhm informoval o plánu obnovit práci Sekce aplikované geografie, Miroslav Marada dále představil plánované aktivity Sekce socioekonomické geografie a Jan D. Bláha informoval o svém záměru nepokračovat ve vedení Severočeské pobočky po jejím pravidelném setkání v dubnu 2025.

Závěr jednání patřil popularizaci ČGS. Kromě zprávy o aktivitách k 35. výročí založení Rady vědeckých společností (účast na vzdělávacích akcích pro veřejnost, vytváření medailonku ČGS ve výroční publikaci) a stanovení termínů pro nadcházející ročník Dnů geografie (10.–23. listopadu 2025) a *Geonight* (4. dubna 2025), jejíž organizace se opět ujme EGEA, bylo zahájeno jednání o potenciální tvorbě nového loga ČGS a otevřena diskuse na toto téma.

Pavel Chromý, Magdalena Fialová

Zrodil se GeoCast

Česká geografická společnost od ledna 2025 opět rozšířila svoje aktivity. Nově má na platformě Spotify svůj podcast. Tento nápad se zrodil jako dárek ke 130. narozeninám České geografické společnosti. V letošním roce tak vstupujeme do éteru se zbrusu novým projektem GeoCast. V něm bychom rádi představili příběhy geografie a geografů/fek v co možná nejširším záběru a pestrosti. Během roku 2025 se můžete těšit na 12 epizod v podcastové platformě Spotify. Každý měsíc hodláme cílit nejen na všechny, které zajímá geografie jako vědní obor (studující, učitele, vědce), ale i ostatní, kteří přemýšlejí a hledají odpovědi na otázky o přírodě i společnosti na naší modré planetě Zemi. Spojili jsme síly s profesionálním novinářem Vítem Pohankou, který bude jednotlivé epizody moderovat.

První díl podcastu přinesl rozhovor s Tadeuszem Siwkem, sociálním geografem působícím na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity, který byl v letech 2006 až 2014 prezidentem České geografické společnosti. Do druhého dílu podcastu jsme pozvali Miroslava Šiftu, absolventa regionální a politické geografie na Pří-

rodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, fotbalového publicistu a šéfredaktora časopisu *Geografické rozhledy*. Třetí epizoda poskytla rozhovor s Petrem Jehličkou, vystudovaným geografem, který téměř dvacet let přednášel na Open University v Milton Keynes ve Spojeném království a aktuálně působí v Etnologickém ústavu Akademie věd ČR. Zajímavé příběhy nás pak čekají i v dalších epizodách, které budou nasazovány jednou měsíčně až do konce letošního roku.

Co nám pomůže? Dejte nám *follow* a poslouchajte podcast, který stojí za to slyšet! Také ho určitě šířte, kam to jen dokážete. Přejeme si, aby GeoCast ukázal, že geografie je opravdu „cool“ vědní disciplína!

Odkaz na Spotify: <https://open.spotify.com/show/448iBC3utwnAjWi1GTZnma>
Nerušný poslech vám přeje

Jiří Preis, viceprezident ČGS

Ohlédnutí za Dny geografie 2024

Již tradičně se v měsíci listopadu na geografických pracovištích koncentrují popularizační aktivity pod hlavičkou Dnů geografie. O tradici Dnů geografie vycházející ze zkušeností v anglosaských zemích (*Geography Awareness Week*, *GIS Day* a *Day of Geography*) jsme psali v čísle 2024/1 Informací ČGS. Ve dnech 11.–24. listopadu 2024 se celém Česku konaly geograficky zaměřené akce, v rámci kterých měla široká veřejnost možnost nahlédnout pod pokličku geografických výzkumů a seznámit se s tím, co geografové dělají. Součástí programu byl tradičně i *GIS Day* (20. listopadu 2024). Geografická pracoviště po celém Česku připravila pro nejširší veřejnost zajímavé akce s cílem upozornit na šíři geografických výzkumných témat, která jsou středem zájmu jednotlivých pracovišť, a tím poukázat na význam geografie v moderní společnosti. Pro širokou veřejnost byly v rámci Dnů geografie organizovány výstavy, přednášky, popularizační akce pro základní a střední školy, workshopy, soutěže, promítání filmů či setkání.

Irena Smolová

Dny geografie 2024 na Albertově

Na Geografické sekci Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy proběhly ve dnech 13. až 15. listopadu 2024 tradiční Dny geografie. Pro návštěvníky byla připravena řada zajímavých akcí, mezi které patřily odborné či popularizační přednášky, workshopy, výstavy, hry nebo soutěže. Celkem se na Albertově během 3 dnů vystříдалo téměř 600 návštěvníků ze základních či středních škol.

V prvním dni si příchozí mohli poslechnout přednášky či workshopy zaměřené na demografická témata věnovaná hranicím populačního růstu, stárnutí populace nebo reprodukčnímu chování tzv. mileniálů. Mezi další zajímavá témata patřilo politické graffiti ve veřejném prostoru měst nebo seznámení s paradoxy české venkovské sídelní struktury v přednášce *Jak velké jsou malé obce v Česku?* V průběhu dne mohli návštěvníci vyplnit čekání na přednášky komentovanými prohlídkami

Dny geografie v Praze na Albertově. Foto: Jakub Jelen.

Mapové sbírky nebo se zabavit u aktivit GEOLAB, což je soubor her a kvízů s geografickou tematikou. Dále měli možnost ověřit své mapové dovednosti v rámci workshopu *Umíte pracovat s mapou?*

Druhý den odstartoval cestovatelským kvízem, ve kterém si mohli návštěvníci otestovat své znalosti a objevit nečekaná místa po celém světě. Dále byly pro příchozí připraveny dvě velmi zajímavé přednášky týkající se fyzické geografie, a to *Globální oteplování a ledovcové štíty Antarktidy a Grónska: jaký nárůst hladiny moře způsobí a jak rychle?* a *Změny klimatu v horských oblastech: Budeme mít i nadále dostatek vody?* Nechyběla ale opět ani demografická témata, tentokrát se jednalo o problematiku demografie a geografie ve zdravotnictví.

Třetí den pak pokračovala témata demografie v přednáškách *Teenagerem za časů Marie Terezie* či *Život v minulých dobách: Jak žili naši předci z pohledu demografie?* následované workshopem *Geografie z vesmíru*, který představil moderní aplikace pro práci s geografickými daty. Návštěvníci se tak mohli pomocí družicových snímků dozvědět, na jakém místě ve světě je nejvíce požárů, kde je v Česku nejvíce sucho a dynamicky roste teplota či kde ubývá nejvíce lesů.

Děkujeme všem, kteří se na přípravě a průběhu programu podíleli, a zároveň zveme všechny, které baví geografie a chtějí lépe rozumět světu kolem nás, na příští ročník, který proběhne v listopadu 2025.

Jakub Jelen

Dny geografie 2024 na katedře geografie Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

V rámci akce Dnů geografie 2024 připravila katedra geografie JU v Českých Budějovicích ve dnech 11.–15. listopadu několik zajímavých setkání určených univerzitním a gymnaziálním studentům, ale též učitelům základních škol a jejich žákům. Právě těm posledně jmenovaným byla věnována první z akcí 11. listopadu 2024 nesoucí název Geocirkus. Proběhla v prostorách katedry geografie JU, přičemž šlo o zábavně laděný naučný workshop pro žáky 2. stupně základních škol. Cítila na praktické využití moderních geotechnologií ve výuce (nejen) zeměpisu. Workshop se skládal z různých výukových aktivit, ale též ukázek ozobotů a dalších technologií a digitálních kompetencí. Ve stejný den se rovněž konala exkurze do českobudějovického planetária, se kterým pracoviště pojí dlouhodobá úzká spolupráce, mimo jiné ve výuce Planetární geografie nebo předmětů učitelství pro 1. stupeň základních škol.

Následující den 12. listopadu 2024 uvítal přednáškový sál katedry mediálně známého politického geografa RNDr. Libora Jelena, Ph.D. s přednáškou na aktuální a vpravdě výbušné téma „Konfliktů na Blízkém východě a jejich geografických a geopolitických aspektů“. Přednáška byla otevřena i veřejnosti a vedle studentů geografie a jiných oborů tak využili příležitosti si ji vyslechnout učitelé z praxe se svými studenty.

Poslední velkou akcí oficiálně pořádanou naší katedrou byl GIS workshop s podtitulem *Geotime Machine*. S ním vyrazil 15. listopadu 2024 Mgr. Vojtěch Blažek, Ph.D. se svým týmem za studenty Českého reálného gymnázia, aby je zábavnou formou seznámil s geografickými informačními systémy (GIS), zejména *Geotime Machine*, které si následně studenti mohli sami vyzkoušet a poznat tak jejich přínos a možnosti uplatnění v reálném životě.

Do pořádaných akcí se podařilo zapojit jak univerzitní studenty, tak širší veřejnost od žáků základních škol a studentů gymnázií až po jejich učitele a další zájemce. Jejich vysoký zájem dokládá smysluplnost pořádání těchto akcí. Děkujeme všem, kteří se na přípravě a průběhu programu podíleli a pomohli tak podnítit zájem o geografii a poodkrýt účastníkům alespoň některé z tajů a krás tohoto oboru.

Aleš Nováček

Dny geografie 2024 na ZČU v Plzni

V rámci Dnů geografie 2024 nabídla Západočeská pobočka ČGS studentům, členům pobočky a dalším zájemcům několik přednášek a diskusí na aktuální témata. Akce byly spolupřádané katedrou geografie na Fakultě ekonomické ZČU. Fakulta

dlouhodobě spolupracuje s Odborem životního prostředí Plzeňského kraje na propagaci a rozvoji aktivit Zdravá krajina Plzeňského kraje. V pondělí 18. listopadu 2024 prezentovali Mgr. Marie Bejčková a Ing. Jana Slavíková ze zmíněného odboru aktuální stav projektů, jejichž společným cílem je podpořit adaptaci krajiny na klimatickou změnu. Na přednášku s názvem „Zdravá krajina Plzeňského kraje: Jak se daří prosazovat opatření v krajině?“ navázala diskuse a také zahájení výstavy fotografií, které dokumentují příklady revitalizačních opatření, provedených v Plzeňském kraji. Krásné fotografie následně přinášely několik týdnů osvěžující náladu do prostoru fakulty.

Další dlouhodobá spolupráce probíhá mezi katedrou geografie ZČU a Expedicí Z101. Členové expedice Ing. Tomáš Vaňourek a Mgr. Linda Piknerová, Ph.D. nám 19. 11. 2024 představili nový produkt expediční činnosti – film „Voda v Africe“. Film ukazující kontrasty mezi hospodařením s vodou v ČR a v Africe byl podnětem pro následnou diskusi nejen o vodě, o přístupech k rozvojové pomoci, ale také o dalších expedičních zkušenostech a plánech do budoucna.

Zejména pro studenty geografie byla určena beseda na téma „Studium geografie v USA“. Zkušenosti z amerického školského prostředí předávali prof. Michal Kohout z California State University, San Bernardino a Mgr. Magdalena Rousová, M.A., Ph.D., vedoucí International Office ZČU v Plzni. K diskusi se studenty přispěla také Mgr. Daniela Lukavská, vedoucí Amerického centra Plzeň.

Aktuální geopolitická témata, která hýbou světem, se stala náplní dalších dvou přednášek a diskusí, organizovaných v rámci Dnů geografie na ZČU v Plzni. Sice tyto akce z organizačních důvodů proběhly s časovým přesahem do prosincového kalendáře, ale určitě se setkaly se zájmem posluchačů. V pondělí 9. prosince 2024 proběhla zajímavá diskuse na téma „Prezidentské volby v USA 2024 a jejich možné globální důsledky“ za účasti prof. Michala Kohouta (CSUSB) a politického geografa a odborníka na vojenství a mezinárodní vztahy RNDr. Jana Kofroně, Ph.D. z FSV UK. Blok akcí Dnů geografie uzavřela ve středu 11. prosince 2024 přednáška politického geografa a odborníka na konflikty a postsovětský prostor RNDr. Libora Jelena, Ph.D. z Přírodovědecké fakulty UK na téma „Ruská geopolitika s důrazem na Ukrajinu“. Děkujeme nejen vystupujícím aktérům a organizátorům, ale také všem aktivním účastníkům letošních Dnů geografie na ZČU v Plzni.

Jan Kopp

Dny geografie 2024 na katedře geografie UJEP: „Krajina absencí ... a hledajících“

Od 11. do 14. listopadu 2024 se uskutečnily akce v rámci Dnů geografie na katedře geografie Přírodovědecké fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem se zastřešujícím tématem „Krajina absencí ... a hledajících“. Festival

se konal pod záštitou rektora UJEP doc. Jaroslava Koutského, děkana PŘF UJEP doc. Michala Varady a předsedy Severočeské pobočky ČGS doc. Jana D. Bláhy. Pro tiskovou zprávu pan děkan Varady uvedl: „Jsem velmi rád, že Přírodovědecká fakulta UJEP může zaštitit konání Dnů geografie 2024, které nabízí příležitost zkoumat krajinu nejen jako geografickou entitu, ale i jako nositelku příběhů, které jsou často neviditelné nebo zapomenuté. Téma letošního ročníku ‚Krajina absencí ... a hledajících‘ nás vyzývá k hlubší reflexi nad tím, jak krajina formuje naši identitu a jak ji vnímáme.“ Tímto sdělením doc. Varady výstižně shrnul celé poslání letošního ročníku ústeckých Dnů geografie.

Festival zahájil v pondělí 11. listopadu 2024 expertní blok a panelová diskuze, kterou moderovala Veronika Kupková (autorka dokumentárního filmu *Generace „N“: Deutschböhme*). O paměti a proměnách významů krajiny českého pohraničí, vnímání její historie a hledání nových perspektiv diskutovali dr. Soňa Mikulová, historička emocí z Max-Planck-Institutu v Berlíně, dr. Zdeněk Kučera, historický geograf z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a Tomáš Lindner, zahraniční reportér týdeníku RESPEKT.

Odpoledne bylo určeno zejména zájemcům o studium v zahraničí a představena byla také letošní zářijová expedice studentů do Albánie vedená dr. Michaelou Štěbetákovou z katedry geografie. V sekci Zažij Evropu! studentky a absolventky Romana Dlasková, Jana Rutarová a Markéta Ilková sdílely svoje zkušenosti se studijním pobytem Erasmus a seznamovaly studující s možnostmi, které nabízí jak

Koncert hudebníka Petra Linharta v budově Centra přírodovědných a technických oborů, kampus UJEP v Ústí nad Labem. Foto: Veronika Míčová

tento program, tak zapojení do studentské organizace EGEA. Vynikající diplomová práce Romany Dlaskové vznikla právě na studijním pobytu, zahrnovala intenzivní výzkum v řeckých základních školách a rozhovory s tamními učiteli geografie.

V úterý 12. listopadu 2024 listopadu se pozornost znovu zaměřila na krajinu českého pohraničí, její změny a obnovu. Zdeněk Petr, člen spolku Malečovský rozhled, představil výsledky svého projektu obnovy paměti v části Českého středoohoří. Následovala přednáška dr. Zdeňka Kučery o zanikání sídel a jeho významu v proměnách českého pohraničí. Odpoledne proběhla diskuze o procesu revitalizace zaniklých míst na příkladu poutního místa Skoky u Žlutic, kterou moderovala dr. Silvie R. Kučerová z katedry geografie. Hosty byli aktéři spolku Pod Střechou – Jiří Schierl a Petr Linhart – a P. Vladimír Slámečka, rektor Akademické duchovní správy ČVUT v Praze. Večerní program Dnů geografie zpestřil následně koncert Petra Linharta, kytaristy a autora písní nejen o krajině (*landscape folk*), viz foto.

Ve středu 13. listopadu 2024 byly představeny možnosti digitální rekonstrukce zaniklé krajiny. Mgr. Monika Stará z Centra pro dokumentaci a digitalizaci kulturního dědictví Filozofické fakulty UJEP a dr. Petr Meyer z katedry geografie prezentovali technologické postupy dokumentace a digitalizace krajiny a kulturních památek.

Odpoledne proběhl oblíbený formát „HydePark“, kde se studenti setkali s vedoucím katedry geografie dr. Vladanem Hruškou a diskutovali o studiu na fakultě. Následovalo ocenění letošních nejlepších kvalifikačních prací z oboru Severočeskou pobočkou ČGS.

Ve čtvrtek 14. listopadu 2024 pak již tradičně připravila katedra geografie UJEP program pro učitele geografie základních a středních škol. Akce se zúčastnilo na 60 pedagogů nejen z Ústeckého kraje. Zazněly přednášky jak odborné týkající se aktuálních trendů geografie obyvatelstva světa (dr. Krystýna Rybová) a geografie místního regionu (dr. Jan Píša), tak i didaktické týkající se Geografické olympiády (dr. Petr Trahorsch), tandemové výuky (Mgr. Kateřina Krůčková – Základní škola a mateřská škola Bečov) a pomůcek z 3D tisku (dr. Petr Meyer).

V následujícím týdnu v úterý 19. listopadu uspořádal Mgr. Martin Bartůněk z katedry geografie workshop zaměřený na prezentaci výsledků svého dlouhodobého mapování hranic regionů na Severozápadu Čech. Následná debata s aktéry a obyvateli regionu přinesla podnětné myšlenky o významu silných regionálních identit.

Z podkladů organizátorů a tiskové zprávy sestavila Silvie R. Kučerová

Dny geografie ve Středomoravské pobočce ČGS v Olomouci

Dny geografie byly v rámci Středomoravské pobočky ČGS v Olomouci spojeny s množstvím přednášek pro odbornou i laickou veřejnost a tradičně také se

Z diskuse nad revizemi RVP. Foto: René Jirmus.

Předávání cen vítězným týmům šifrovací hry Get[OL]. Foto: Filip Kovařík.

studentskou týmovou šifrovací hrou Get[OL]. Vše odstartovalo 11. listopadu 2024 přednáškou Mgr. Matěje Vrhela, garanta oborové pracovní skupiny Geografie, na téma tzv. velkých revizí RVP. Přednáška a následná diskuse v aule PřF UP, moderovaná doc. Smolovou, přilákala mnoho zájemců nejen z řad studentů a studentek učitelství geografie, ale také učitele a učitelů z praxe. Diskuse nad proměnou geografického vzdělávání v rámci nového RVP pro základní vzdělávání měla mezi přítomnými velký ohlas a přednášející tak přislíbil účast na návazné přednášce, která se bude konat v rámci každoročního březnového setkání učitelů a učitelek geografie na půdě PřF UP. Součástí Dnů geografie byly i dvě cestovatelské přednášky konané v rámci tradičních *Cestovatelských pondělků*, které byly zaměřené na oblast Střední a Jihozápadní Asie. Nejprve 11. listopadu 2024 student Aleš Kožušníček představil svoji cestu Tádžikistánem a Uzbekistánem a o týden později navázal Dan Vozňák, který referoval o svém půlročním pobytu v iráckém Kurdistánu. Série přednášek byla zakončena 20. listopadu 2024 setkáním s představiteli Satelitního střediska Evropské unie (SatGen). Součástí Dnů geografie v Olomouci je i týmová šifrovací hra Get[OL], kterou pořádá katedra geografie PřF UP a která je určena všem studentům a studentkám geografických studijních oborů. Letošního ročníku s hudební tematikou se pod taktovkou Mgr. Matěje Wagnera zúčastnilo 35 týmů, které plnily úkoly a zodpovídaly kvízové otázky s geografickým přesahem v různých hudebních klubech po Olomouci. Úspěch akce potvrdila i následná afterparty v klubu R6.

Jindřich Frajer

Dny geografie 2024 v Moravskoslezském kraji

Dny geografie 2024 v Moravskoslezském kraji proběhly pod záštitou Ostravské univerzity. Celá řada organizátorů z řad akademiků i studentů OU zrealizovala celkem 11 akcí. Šlo o workshopy, přednášky i diskuse, které se týkají palčivých problémů společnosti, vývoje geopolitické situace ve světě, životního prostředí, cestování a dalších témat, které směřovaly k různorodému obecenstvu.

Klub cestovatelů OU odstartoval Dny geografie 7. listopadu 2024 přednáškou pro studenty i širokou veřejnost „Ze života na Islandu: severní částí země pěšky, autem i na kole“ absolventky Ostravské univerzity Marcely Černé, která žije střídavě v Česku a na Islandu. Studentská organizace EGEA Ostrava připravila na 12. listopadu 2024 tematickou soutěž pro týmy „Geoguessr – geografická únikovka“, které se zúčastnilo několik týmů z řad studentů PřF OU. Pro studenty středních škol kolegové z katedry fyzické geografie a geoekologie (KFGG PřF OU) připravily tradiční GIS Day, který se uskutečnil díky velkému zájmu ve dvou dnech (13. a 21. listopadu 2024).

Richard Konkolski, „První Čechoslovák, který obeplul zeměkouli“, Přírodovědecká fakulta Ostravské Univerzity, 21. listopadu 2024. Foto: Klub cestovatelů OU.

Z moderované diskuze „Město jako dětské hřiště: Jak přivítivá je Ostrava pro děti?“ v Centru Pant, 27. listopadu 2024. Foto: Stanislav Janalík.

Na půdě Ostravské univerzity proběhla, také v režii KFGG PřF OU, 13. listopadu 2024 odborná přednáška Václava Koláře ze Státního fondu životního prostředí ČR na téma „Investice do ochrany a zlepšování životního prostředí v Česku“, a pak o týden později (20. listopadu) další, „Adaptace na projevy změny klimatu“ Štěpána Viziny ze společnosti Moravskoslezské investice a development. Tyto dvě přednášky zaznamenaly zájem zejména ze strany studentů PřF OU, kteří se pak díky studentskému spolku EGEA Ostrava odreagovali 20. listopadu večer na „Tradiční Geopárty“.

Hned následující den, 21. listopadu 2024, Klub cestovatelů OU přivítal vzácného hosta, rodáka z Bohumína, českou cestovatelskou legendu a jednoho z nejznámějších mořeplavců světa. Pan Richard Konkolski nám prezentoval své zážitky a zkušenosti v cestovatelské přednášce „První Čechoslovák, který obeplul zeměkouli“.

Z řad veřejnosti největší zájem zaznamenaly tři akce, pořádané katedrou sociální geografie a regionálního rozvoje (KSGRR PřF OU) ve spolupráci s kulturním a vzdělávacím Centrem PANT. Jako první v Centru PANT proběhla 19. listopadu 2024 geograficko-cestovatelská přednáška kolegy Lukáše Laše z KSGRR PřF OU na téma „Střední Asie – po stopách historie a současnosti“. Další dvě akce v Centru PANT byly moderované diskuze s odborníky z různých institucí na téma „Arktida – nejrychleji se proměňující region světa“ (26. listopadu 2024) a „Město jako dětské hřiště: Jak přivítivá je Ostrava pro děti?“ (27. listopadu 2024). Do proměn arktického regionu – od vlivu klimatických změn na ekosystémy po geopolitické ambice velmocí či budoucnost nových námořních tras – přítomně uvedla polární ekoložka a laureátka Ceny za komunikaci změny klimatu Marie Šabacká z Jihočeské univerzity spolu s politickým geografem Adamem Kočím (KSGRR PřF OU). Odpovědi na otázku, jak by mělo vypadat město vhodné pro život v 21. století, aby se v něm dobře žilo nejen dospělým, ale i dětem, diskutovali odborníci Gert-Jan Hospers (Radboud University, Nizozemsko), Ondřej Slach (KSGRR PřF OU), Pavel Řihák (MAPPA), Janica Šipulová (CONSEQUENCE FORMA) a Sandra Štasselová (Metropolitný inštitút Bratislava).

Věříme, že Dny geografie 2024 v Ostravě přinesly všem zúčastněným spoustu nových a zajímavých informací, inspirace a motivace, a organizátorům tímto děkujeme za přípravu pestrého programu.

Veronika Kapustová

Záštity České geografické společnosti v roce 2024

V roce 2024 získaly záštitu České geografické společnosti následující akce:

- Mezinárodní workshop *Climate and Migration: historical and Present Perspectives*, pořádaný v Brně 3–4. června 2024 Geografickým ústavem Přírodovědecké

fakulty MUNI a pracovní skupinou CRIAS – *Climate Reconstruction and Impacts from the Archives of Societies*, v rámci projektu PAGES – *Pas Global Changes*.
https://geogr.sci.muni.cz/media/3673659/climate_and_migration_workshop_2024-book_of_abstracts.pdf

- Konference *České podzemí 2024* pořádaná 4.–6. října 2024 v Odrách.
https://cgs.gov.cz/system/files/shared-media/101eb8aa-6ae0-4aa2-9e96-73d84470dc9b/04_%C4%8CP-ver-3-pdf.jpg
- Celostátní kolo 26. ročníku Zeměpisné olympiády školního roku 2023/2024 pořádanému ve dnech 25.–26. dubna 2024 v Praze.
<https://www.geografickaolympiada.cz/predchozi-rocniky/rocnik-2023-2024/>
- Odborné aktivity pořádané dne 5. prosince 2024 katedrou fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty UK v rámci Světového dne půdy.
https://natur.cuni.cz/data/web/sekce/03_geografie/katedry/katedra_fyzicke_geografie_a_geoekologie/News/WSD24.png

Dana Fialová

Geografická olympiáda ve školním roce 2024/2025

Od 1. ledna 2024 probíhal 27. ročník Geografické olympiády, největší oborové geografické soutěže v Česku. Jak již bylo představeno v předchozím čísle Informací ČGS (43/2), od školního roku 2024/2025 došlo ke změně názvu, a z původní Zeměpisné olympiády se tedy stala Geografická olympiáda. Důvodů k novému názvu bylo hned několik, především revize RVP pro základní školy, ve které došlo k vyčlenění samostatné vzdělávací oblasti geografie, dále pak sjednocení s již existujícími strukturami (Česká geografická společnost, Geografické rozhledy apod.), se studijními programy na většině vysokých škol v Česku nebo s mezinárodním prostředím (*International Geography olympiad*, *European geography olympiad* apod.).

S přejmenováním soutěže od začátku panovala pochopitelná nejistota, jak bude nový název přijat mezi soutěžícími i učitelskou veřejností. Po necelém půl roce od zavedení je však možné konstatovat, že změna byla všemi stranami přijata velmi pozitivně a nenastala jediná situace, kdy by s novým názvem někdo nesouhlasil či se proti němu vymezovat. Stejně tam bylo velmi pozitivně přijato i nové logo soutěže (viz obrázek), na kterém je vyzdvihována především jeho jednoduchost a čitelnost. To vše pouze potvrzuje, že změna pojmenování soutěže a započaté inovace byly krok správným směrem.

S novým názvem samozřejmě došlo ke změně hlavních informačních kanálů, kterými jsou webové stránky soutěže (www.geografickaolympiada.cz) a facebookový profil (<https://www.facebook.com/geoolympiada>). I na těchto platformách je možné pozorovat, že soutěžící i vyučující si na jejich používání velmi rychle

geo

Geografická Olympiáda Česko

zvykli, což dokládají i vysoká čísla návštěvností. V období od 1. září 2024 do 31. ledna 2025 navštívilo web přes 78 000 uživatelů, denní průměr návštěv je cca 500 uživatelů a stále roste. Nejčastěji navštěvovanými stránkami jsou kromě aktuálních informací a termínů také inovované podstránky obsahující databázi testových úloh z předšlých let (v současnosti okolo 700 otázek z let 2017/2018 až 2023/2024). Tyto otázky je možné celkem rychle filtrovat dle světových regionů, témat, kategorií či typů úloh, a jsou

vyučujícími základních i středních škol často využívány nejen při tvorbě školních kol, ale stále častěji i při samotné výuce zeměpisu/geografie. Tvorbou databáze tedy olympiáda pomáhá nejen usnadňovat vyučujícím práci s přípravami vyučování, ale především představuje zajímavé způsoby, jak různá témata či otázky uchopit. Stejně tak databáze obsahuje množství doplňujících textů, map, grafů či dalších podkladů k jednotlivým úlohám a tématům, což je opět pro mnoho vyučujících cenným zdrojem inspirace. V neposlední řadě se pak jedná i o velmi důležitý podklad pro soutěžící, kteří si mohou na této databázi procvičovat jednotlivé druhy a typy úloh z různých úrovní (postupových kol), čímž se mohou natrénovat na to, co je ve vyšších kolech čeká a celkově se na účast v soutěži efektivněji připravovat.

Podobně jako u webu rostou čísla uživatelů i u facebookového profilu, který sleduje necelých 1 000 lidí, a i tato hodnota pozvolna narůstá. Logickým krokem by mohlo být rozšíření portfolia sociálních sítí např. o profil na Instagramu, který je mezi mladšími uživateli velmi populární. V těchto ohledech však organizační tým Geografické olympiády naráží na personální limity a časové i finanční možnosti. Pokud by se však v geografické obci našel někdo, kdo by byl ochotný se zapojit, rádi jej v týmu přivítáme.

Kromě výše uvedených změn je však nutné také shrnout samotný průběh letošního ročníku soutěže, na kterém se naopak nic zásadního nezměnilo. Struktura soutěže zůstává zachována, žáci tedy mohou soutěžit ve čtyřech tradičních věkových kategoriích:

- kategorie A: 6. ročník základních škol a 1. ročník (prima) osmiletých gymnázií
- kategorie B: 7. ročník základních škol a 2. ročník (sekunda) osmiletých gymnázií
- kategorie C: 8. + 9. ročník základních škol, 3. + 4. ročník (tercie + kvarta) osmiletých gymnázií a 1. + 2. ročník šestiletých gymnázií
- kategorie D: 1. až 4. ročník středních škol (bez ohledu na zaměření a specializaci), 5. až 8. ročník osmiletých gymnázií (kvinta až oktáva) a 3. až 6. ročník šestiletých gymnázií.

I letos soutěž zahrnuje všechna tradiční postupová kola v následujících termínech:

- do konce ledna 2025 probíhalo kolo školní
- 19. 2. 2025 okresní kolo

- 26. 3. 2025 krajské kolo
- 28. a 29. 4. 2025 celostátní (ústřední) kolo.

Drobnější změnou v letošním ročníku bude konání celostátního kola v pondělí a úterý (doposud se vždy jednalo o čtvrtek + pátek), především z organizačních důvodů. Místo konání pak zůstává stejné, a to Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy na pražském Albertově. Na účastníky bude čekat opět terénní cvičení, tentokrát se vrátíme do areálu národní kulturní památky Vyšehrad, kde budou probíhat jak fyzickogeografické, tak socioekonomické či kartografické terénní úlohy. Dále pak písemné testy, práce s atlasem nebo multimediální testy doplněné o zajímavé prezentace či další aktivity.

Z neúspěšnějších řešitelů celostátního kola v kategoriích C a D (pro kategorie A a B se celostátní kolo nepořádá) vzniknou dva čtyřčlenné týmy, které budou Česko reprezentovat na mezinárodních soutěžích. Vítězové kategorie C pojedou na Evropskou geografickou olympiádu (*European geography olympiad*) do Litvy a nejlepší řešitelé v kategorii D odletí na Mezinárodní geografickou olympiádu (*The International geography olympiad*) do Thajska.

I v letošním roce pak samozřejmě nechybí soutěž O nejlepší mapu na geografické téma, kterou již tradičně vyhlašují organizátoři Geografické olympiády ve spolupráci s Českou kartografickou společností a probíhá už 9. ročník. Každý účastník Geografické olympiády se může soutěže zúčastnit odevzdáním vlastnoručně vytvořené mapy na libovolné geografické téma. Mapy budou následně zhodnoceny odbornou porotou po geografické i kartografické stránce, autoři nejlepších map budou odměněni Českou kartografickou společností a Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy zajímavými cenami. Podrobnosti jsou opět dostupné na webu Geografické olympiády.

Závěrem nezbyvá než poděkovat garantům jednotlivých kategorií a všem dalším kolegům z geografických pracovišť napříč Českem, kteří připravují soutěžní otázky pro jednotlivá kola, dále pak samozřejmě všem partnerům a sponzorům, bez jejichž pomoci by soutěž nemohla probíhat a v neposlední řadě také České geografické společnosti za celkovou podporu soutěže.

Všem účastníkům letošního ročníku pak přejeme hlavně hodně štěstí v soutěži.

Jakub Jelen, hlavní organizační garant Geografické olympiády

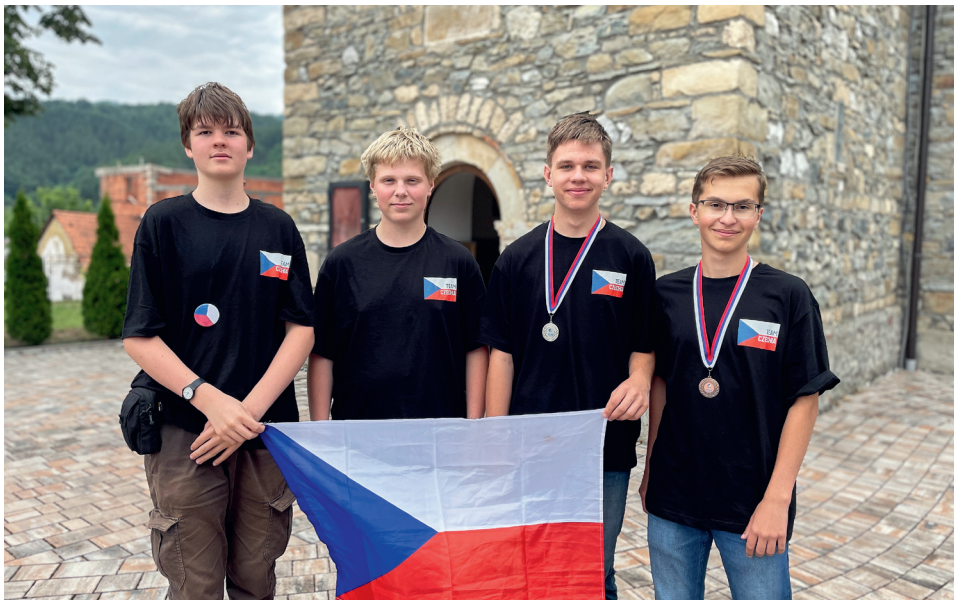
Ohlédnutí za Evropskou geografickou olympiádou v Srbsku

Po dvou letech se Česko vrátilo na Evropskou geografickou olympiádu (*European Geography Olympiad* – EGEO). Jubilejní desátý ročník soutěže probíhal v srbském Bělehradě a horském letovisku Kopaoniku od 28. června do 4. července 2024. Naši

zemi zastupovali v juniorské kategorii (studenti ve věku od 12 do 15 let) Vilém Gvoždík z Katolického gymnázia Třebíč, Matouš Novák ze Základní školy Třešť, Matěj Sochor z Gymnázia prof. Jana Patočky a Ladislav Šmíd ze Základní školy Pardubice, Štefánikova 448. Tým se do Srbska vypravil pod vedením tutorů z Přírodovědecké fakulty UK Markéty Szarvasové a Mileny Šebkové.

V Srbsku se sešlo celkem 104 studentů z 11 zemí, konkrétně z Běloruska, Bosny a Hercegoviny, Bulharska, Česka, Dánska, Kazachstánu, Litvy, Rumunska, Ruska, Slovinska a Srbska. Samotná soutěž se pak skládala ze tří disciplín. Nejprve proběhl písemný test, který se zaměřil na problémy z okruhů geomorfologie a klimatická změna. Následně soutěžící absolvovali cvičení v terénu, při němž v rámci procházky sledovali krajinu Kopaoniku a blízkého okolí, načež na základě svých pozorování vypracovali test, který obsahoval převážně praktické úkoly. Soutěžní část olympiády zakončil multimediální test zaměřený na analýzu a interpretaci map, fotek a grafů.

EGEO však není jen o vyplňování testů, ale také o setkávání lidí, které pojí zájem, mnohdy dokonce láska ke geografii. Soutěžící i vedoucí týmů tak společně podnikli výlet po okolí Kopaoniku a sehráli turnaj v basketbalu. V rámci kulturním večera, jenž se skládal mimo jiné z vyměňování sladkostí a drobných suvenýrů nebo z kvízů a scének připravených každým týmem, poznávali účastníci společnost, historii a tradice jiných států. A družení probíhalo samozřejmě též neformálně, mimo oficiální program.

Zástupci Česka v juniorské kategorii

Vedle toho nám zůstal i čas na objevování krás Srbska. Kvůli nepřízní počasí byl sice zrušen výlet do lázeňského města Jošanička Banja, zato jsme vystoupali k nejvyššímu horskému vrcholu v okolí Kopaoniku s názvem Pančičev vrch (2 017 m n. m.). Poctivě jsme prozkoumali i Bělehrad, kde jsme navštívili například pevnost Kalemegdan, výstavní třídu Knez Mihaila, botanickou zahradu Jevremovac, majestátní chrám svatého Sávy nebo Muzeum Nikoly Tesly, kde jsme na vlastní kůži vyzkoušeli některé z Teslových vynálezů.

Potěšující je též skutečnost, že si český tým přivezl ze Srbska cenné kovy. V klání nejlepších evropských mladých geografů získal Matouš Novák bronzovou medaili za 26. místo, jeho týmový kolega Matěj Sochor dokonce vybojoval skvělé 8. místo a tedy stříbrnou medaili. Ani zbývající členové týmu však ve výsledkové listině nijak výrazně nezaostali za ostatními, ačkoliv nedosáhli na oceněné pozice. Pro úplnost, medaile jsou udělovány přibližně dvěma třetinám nejúspěšnějších soutěžících, přičemž v juniorské kategorii byli v roce 2024 oceněni 4 studenti zlatou, 9 stříbrnou a 16 bronzovou medailí, celkem tedy bylo rozdáno 29 medailí. Všichni reprezentanti předvedli kvalitní výkony, z kterých může mít česká geografie radost. Obstojně si poradili i s vyplňováním testů v angličtině, což je mnohem složitější, než odpovídat na otázky v mateřském jazyce.

Desátý ročník EGEO se vesměs vydařil, ať už z hlediska cestovatelského, společenského či soutěžního. Pro všechny členy českého týmu se akce stala trvalým zážitkem. Velké díky patří Jakubu Jelenovi, garantovi Geografické olympiády, který koordinuje všechny záležitosti s ní spojené, a Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy, která nám pomohla s uskutečněním výpravy na olympiádu. Zároveň bychom chtěli poděkovat členům českého týmu, kteří dohromady vytvořili fajn partu, a jejich rodičům, bez jejichž morální i finanční podpory by celá akce rozhodně neproběhla tak hladce.

Z EGEO 2024 nám zůstaly pestré vzpomínky a nyní se už začínáme připravovat na následující ročník olympiády, který proběhne na přelomu června a července v Litvě. O postupujících se opět rozhodne v celostátním kole Geografické olympiády na konci dubna 2025.

Milena Šebková

Zpráva o činnosti sekce fyzické geografie ČGS v roce 2024

Dne 5. prosince 2024 se konal již tradiční seminář *Světový den půdy. Pečuj o půdu (naměř, pozoruj, opatruj)*. Hosty semináře byli Ing. Pavel Šamonil, Ph.D. (VÚKOZ) s přednáškou „Vývratové dynamiky lesních půd“ a Mgr. Daniel Žížala, Ph.D. (VÚMOP), který přednesl přednášku na téma „Monitoring půdy a půdní eroze“. Po přednáškové části semináře následovala volná diskuse v rámci posterové sekce,

při které byly vystaveny práce bakalářských studentů PřF UK z předmětu Pedogeografie. Nechybělo ani již tradiční drobné občerstvení pro zpříjemnění diskusí nad pedologickými tématy.

Miroslav Šobr

Výjezdní zasedání sekce politické geografie České geografické společnosti na Rejvízu

V návaznosti na založení sekce politické geografie v rámci České geografické společnosti (ČGS), ke kterému slavně došlo na Výroční konferenci ČGS začátkem září 2024 v Ústí nad Labem, se ve dnech 13. až 15. ledna 2025 uskutečnilo v příjemném horském prostředí Terénní stanice Rejvív – chaty Dřevěnka PřF UK v Jeseníkách první sekční výjezdní setkání, jež bylo naplánováno již v Ústí.

Akce se zúčastnilo patnáct akademických pracovníků (resp. jedna pracovnice) a doktorandů s alespoň částečným zaměřením na politickou geografii z geografických a příbuzných pracovišť Masarykovy univerzity (dr. P. Daněk, dr. P. Doboš a dr. P. Marek), Ostravské univerzity (doc. T. Hoch a doc. V. Kopeček), Technické univerzity v Liberci a zároveň Opolské univerzity (doc. H. Böhm), Univerzity Karlovy (doc. P. Netrdová, dr. D. Hána, dr. J. Hasman, dr. L. Jelen, dr. M. Lepič a doktorandi P. Cihlář, M. Korčák a V. Volný) a Západočeské univerzity (dr. D. Vogt).

Setkání se uskutečnilo jak za účelem navázání a utužení kontaktů mezi (nejen) českými, moravskými a slezskými politickými geografy, sdílení informací o našem odborném zaměření a probíhajících či budoucích projektech, možných příležitostech pro spolupráci, společných komunikačních platformách apod., ale i za účelem volby „oficiálního“ sekčního vedení, byť s poněkud neformálním označením. Hned první večer byl do čela sekce zvolen jako „bača“ dr. Libor Jelen z PřF UK. Jeho zástupcem, „vicebačou“ se stal doc. Vincenc Kopeček z PřF OU. „Probačou“ pro studenty (nejen) doktorského studia a komunikaci s mladou generací byl zvolen Pavel Cihlář, doktorand z PřF UK. Doc. Pavlíně Netrdové pak, v genderově žel velmi nevyvážené společnosti, připadla funkce „probača pro gender“.

Dohodli jsme se také na tom, že na každém geografickém pracovišti, kde působíme, bude alespoň jedna kontaktní osoba zprostředkovávající komunikaci se sekci a sekční aktivity. V zájmu většího zapojení doktorandů, z nichž byli nakonec přítomni jen tři z PřF UK, bylo dohodnuto obnovení tradice doktorandských setkání napříč pracovišti, přičemž organizaci první akce přislíbili, v součinnosti s Pavlem Cihlářem, kolegové z Masarykovy Univerzity (MU) v Brně pod vedením dr. Petra Daňka. Plánování akce již nabylo konkrétnějších rysů. Workshop mladých (českých či slovenských) politických geografů by se měl konat 20. (–21.) 6. 2025 v Brně v prostorách Geografického ústavu MU v Kotlářské ulici, učebně Z4.

Společná fotografie účastníků, kteří zůstali do druhého večera. Foto: Petr Marek (samospoušť).

Jako geografové jsme samozřejmě nemohli odolat ani terénnímu průzkumu zajímavé okolní krajiny plné pamětihodností přírodních i kulturních, s pozoruhodným, byť začasť pohnutým, historicko-politicko-geografickým kontextem. Již první podvečer jsme zavítali k nedalekému Velkému mechovému jezírku a následující den část osazenstva vyrazila na běžkařskou túru, zatímco část se vydala pěšky k Lurdské jeskyni na Starém Rejvízu a znovuobnovenému poutnímu kostelu Panny Marie Pomocné (německy Maria Hilf) nad Zlatými Horami.

Osvěžení novými zážitky na čerstvém vzduchu jsme poté večer usedli k dalšímu odbornému jednání, i když jsme všestrannou komunikaci navázali již během našich výprav. Věříme, že v této z politicko-geografického hlediska velmi bouřlivé době nám bude rozvíjející se sekce v rámci ČGS pevným základem k dalšímu přírodnému bádání.

David Vogt

Katedra geografie PF JU a její klíčová role v projektu *Heritage Game* a alianci *KreativEU*

S novým rokem 2025 vstoupila Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích do prestižní společnosti, když se stala členem aliance Evropských univerzit KreativEU. Tím se zařadila mezi univerzity s vysokou úrovní kvality v oblasti

internacionalizace. Aliance KreativEU klade důraz na kulturní rozmanitost jako základ pro soudržnost, rovnost, udržitelnost a mír, a zároveň se zaměřuje na inovace ve vzdělávání, vědě, ekonomii i dalších oblastech rozvoje.

Významnou roli v úspěšném schválení celého procesu sehrála i katedra geografie Pedagogické fakulty Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích. Prvním výsledkem, který přispěl k úspěšnému schválení aliance KreativEU, je projekt podpořený v rámci programu Erasmus+ č. 2023-1-PT01-KA220-HED-000154261: *Heritage Game (A gamification model for community-based heritage work)*. Na tomto projektu participují geografové doc. Rypl, dr. Karvánková a dr. Blažek. Hlavním řešitelem projektu, financovaného v období 10/2023–09/2026, je Polytechnic University of Tomar (Portugalsko), pod vedením Célia Gonçalvesa Cardosa Marquesa.

Cílem projektu je podporovat komunitní a občanskou angažovanost v oblasti kulturního dědictví v řídce osídlených oblastech a vytvořit funkční rámec a nástroje pro gamifikaci komunitní práce s kulturním dědictvím. Změna kulturního paradigmatu směrem k demokratickému kulturnímu občanství v ochraně dědictví může nastat pouze zapojením lidí, komunit, kulturních činitelů a mládeže. Jak je popsáno v Chartě Porto Santo (PSC 2021), aktéři dědictví by měli pracovat na posunu, který „oceňuje to, co každý zná, jejich tradice, jejich hlas. Tato změna „nepřináší kulturu“ do území, neboť kultura již existuje na každém území, ale oceňuje místní kulturu a doplňuje ji o další kulturní projevy, otevírá místní zkušenost univerzálnímu a podněcuje vznikající dialog“ (PCS 2021, s. 6).

Projekt *Heritage Game* reaguje na obavy o roli komunit při práci s dědictvím, které se opakovaně prosazovaly v diskusních kruzích i in situ (Crooke 2015). Rychlý nástup nových technologických aplikací, sociální a kulturní posuny v postpandemické Evropě a inovativní intervenční techniky, jako jsou strategie gamifikace a seriózní hry, poskytují cennou příležitost k posunutí hranic sektoru kulturního dědictví.

Tato naléhavost a příležitost jsou zvláště důležité v řídce osídlených oblastech. Jak uvedl Výbor Evropského parlamentu pro dopravu a cestovní ruch, tyto oblasti čelí „lokálním nevýhodám, které vedou k nízkému socioekonomickému rozvoji a historicky zaznamenávají méně technologických investic“. Tyto oblasti mají tendenci mít významnou zaměstnanost v ekonomických oblastech souvisejících s kulturní a přírodní krajinou a historickým dědictvím, jako je např. cestovní ruch a ubytování. Význam projektu, který se snaží aktivně pracovat na změně paradigmatu, je proto větší než kdy jindy. Přestože místní řešení a perspektivy jsou v popředí, tento posun může smysluplně nastat pouze tehdy, bude-li cíleně podporován sítí evropských institucí a komunit.

Inovativní aspekt tohoto projektu spočívá v jeho zaměření na komunitní práci v oblasti kulturního dědictví v rámci širší evropské vize. Komunitní přístupy mají inovativní potenciál, protože jsou založeny na horizontálním a demokratickém pojetí památkové péče, což je možné pouze prostřednictvím dialogu a spolupráce

mezi akademickými aktéry a místními komunitami. Projekt zkoumá inovační potenciál gamifikace jako nástroje pro komunitní práci na dědictví, ať už jde o ochranu, šíření, vzdělávání nebo jiné potřeby místních komunit. Výzkumy a praxe ukázaly, že gamifikace, zejména s využitím digitálních nástrojů, je účinným nástrojem pro hledání kreativních řešení v oblasti kulturního dědictví (Hamari, Koivisto, Sarsa 2014).

V projektu *Heritage Game* se prolínají dvě hlavní potřeby: dynamizace řídké osídlených území a vývoj komunitně orientovaných nástrojů gamifikace v oblasti dědictví. Území s nízkou hustotou zalidnění, definovaná Eurostatem jako oblasti s méně než 100 obyvateli na kilometr čtvereční, často čelí klesajícím trendům populace ve prospěch více zalidněných center. To vede k rychlému stárnutí populace a nedostatku generační výměny, což posiluje méně příznivé ekonomické podmínky a příležitosti pro jednotlivce i komunity. Rizika ztráty kulturních znalostí a postupů v oblasti dědictví se stávají akutnějšími a občanské závazky pro jejich ochranu a obnovu mohou ztratit svou oporu (Silva, Sousa, Albuquerque 2022). Potřeba vypořádat se s úbytkem těchto komunit, jejich kultury a dědictví a přispět k soudržnosti mezi regiony je v popředí širšího evropského projektu.

První výsledky práce českých geografů již přinášejí ovoce. Byl identifikován nový termín Rurex jako „alternativa“ pojmu Urbex a problematika byla publikována ve Scopus časopise *Plural* (Karvánková a kol. 2024). Účast katedry geografie na těchto projektech ukazuje potřebu geografické perspektivy i v oblastech, které se mohou zdát, na první pohled jako negeografické. Tyto projekty však přinášejí nové poznatky a zkušenosti, které jsou předávány (nejenom) studentům učitelství geografie. Dobré jméno české geografie je posilováno napříč Evropou díky partnerům z aliance KreativEU, jako jsou Polytechnic Institute of Tomar (Portugalsko), Ekonomická akademie D. A. Tsenov (Bulharsko), Valahia University of Targoviste (Rumunsko), Trnavská univerzita v Trnavě (Slovensko), Adana University (Turecko) a Technologická univerzita Camerino (Itálie).

Webové stránky projektu: <https://www.heritagegame.eu/>

Literatura

- CROOKE, E. (2015): A story of absence and recovery: the Easter Rising in museums in Northern Ireland. In: Godson, L., Bruck, J. (eds.): *Making 1916: Material and Visual Culture of the Easter Rising*. University of Liverpool, 196–204.
- HAMARI, J., KOIVISTO, J., SARSA, H. (2014): Does Gamification Work? – A Literature Review of Empirical Studies on Gamification. 2014 47th Hawaii International Conference on System Sciences, Waikoloa, HI, 6–9 January 2014, 3025–3034.
- KARVÁNKOVÁ, P., BLAŽEK, V., KLUFOVÁ, R., RYPL, J. (2024): Reawakening the past: The role of gamification in preserving cultural legacy – A case study from Czechia. *Plural*, 12, 2. https://doi.org/10.37710/plural.v12i2_1.
- Porto Santo Conference (2021): The Porto Santo Charter. Portuguese Presidency of the Council of the European Union, <https://portosantocharter.eu/the-charter/> (5. 3 2025).

SILVA, F. M., SOUSA, C., ALBUQUERQUE, H. (2022): Analytical model for the development strategy of a low-density territory: The Montesinho Natural Park. *Sustainability*, 14, 7, 4373. <https://doi.org/10.3390/su14074373>.

Vojtěch Blažek, Petra Karvánková, Jiří Rypl

Inovace v evropském vzdělávání: Projekt *Multi-heritage* a role katedry geografie PF JU

Definice kulturního dědictví podle Faro konvence (Council of Europe 2005) představuje jeden z nejsložitějších přístupů k našemu vztahu k hmotným a nehmotným statkům minulosti. Zdůrazňuje sociální odkaz dědictví, jeho dynamiku, pluralitu a multikulturalitu, stejně jako korelaci mezi prostředím a společností, což ztělesňuje podstatu eko-kulturního dědictví. Toto téma je základní stavební kámen projektu *Multi-Heritage2024 (Multidisciplinary approach to heritage conservation)*, který byl oficiálně zahájený v rámci programu Erasmus+ (č. 101180427) pro období 10/2024–02/2026. Jedná se o inovativní společný magisterský program navržený aliancí evropských univerzit KreativEU, jehož cílem je spojit vzájemně se doplňující multidisciplinární síly a interdisciplinární kompetence výzkumných pracovníků a vědců a vytvořit vysoce inovativní a konkurenceschopný mezinárodní vzdělávací program, který bude příkladem dobré praxe na evropské i celosvětové úrovni. Hlavní řešitelem tohoto projektu je Valahia University of Târgoviște (Rumunsko), pod vedením Silviu Miloii. V tomto projektu zástupci katedry geografie PF JU, jmenovitě dr. Blažek, dr. Karvánková, doc. Rypl a dr. Nováček, přinášejí své know-how v oblasti vzdělávání a přípravy učitelů a inovativních výukových metod.

Jádrem programu je integrace komplexního chápání kulturního dědictví s klíčovými kompetencemi, jako je kulturní rozmanitost, ochrana životního prostředí, udržitelný rozvoj, technologický pokrok, sociální začleňování, rovnost žen a mužů, využívání digitálních technologií v oblasti kulturního dědictví a občanská angažovanost. Pěstováním těchto kompetencí u našich studentů se snažíme významně ovlivnit nejen naše bezprostřední akademické komunity, ale i širší společenské měřítko. Projektová strategie čerpá inspiraci z historických měst a rozmanitých krajín, v nichž se zapojené instituce nacházejí, a využívá bohaté dědictví Evropy k účinnému řešení současných problémů v oblasti památkové péče. Prostřednictvím spolupráce se snažíme vyvíjet inovativní metodiky, které mají celosvětovou odezvu a překračují hranice tradic, oborů a kultur.

Odlišné chápání složitosti dědictví významně ovlivnilo vývoj jak výzkumu dědictví, tak vzdělávání. Tyto oblasti již nejsou omezeny úzkými perspektivami a zastaralými představami, ale prošly hlubokou transformací. Rozšíření jejich rozsahu překročilo disciplinární hranice a vytvořilo živou interdisciplinární krajinu. Historici, archeologové, odborníci na dědictví a architekti již nejsou

osamělými postavami; nyní se k nim připojují vědci z různých oborů, kteří společně obohacují porozumění, metodologie a techniky správy, konzervace, restaurování a valorizace dědictví na bezprecedentní úroveň. V posledních letech dosáhla řada vědeckých disciplín významného pokroku v oblasti znalostí a praxe dědictví. Od průkopnických hranic nanotechnologií a fyzikálně-chemických věd až po hloubky geologie, paleontologie, sedimentologie a environmentálních studií, každá disciplína přispívá jedinečně k mozaice zachování dědictví. Muzeologie a digitalizace kulturních materiálů, od vědeckého bádání po strategický marketing, také zaznamenaly pozoruhodný pokrok. Tento nárůst intelektuálního zkoumání se odráží v evoluci technologie, jak dokládá rostoucí sofistikovanost laboratoří a výzkumných center v institucích, jako jsou ty přidružené k alianci KreativEU (Knowledge & Creativity European University). Z paradigmatického hlediska se tento nárůst znalostí, metodologií a procesů stal hnací silou při zpochybňování a transformaci akademického výzkumu a vzdělávání v oblasti dědictví. To vedlo k tomu, co Jenny Walklate a Adair Richards správně nazvali „interdisciplinárními praktikami“, které začaly pronikat do tohoto sektoru již ve 30. letech 20. století a v posledních desetiletích se významně vyvinuly do interdisciplinarit. To podnítilo vyšetřování Výběrového výboru pro vědu a dědictví, kterému předsedala baronka Sharp z Guildfordu, aby se sešlo mezi lety 2005 a 2006, což nakonec vedlo k průlomovému programu Science and Heritage (Walklate, Richards, 447–456). Výsledkem je, že jsme se rozšířili do nových vědeckých podpolí, jako je „věda o dědictví“, která se primárně zabývá vědeckým zkoumáním historických a environmentálních artefaktů. Navíc tím byl podpořen růst vzdělávacích programů, jako je ten navržený *Instituto Superior Técnico de Lisboa* s názvem „Věda a technologie pro kulturní dědictví“, specializovaných vědeckých publikací, jako je *Heritage Science*, a organizaci tematických konferencí, jako je „Dědictví pro budoucnost / Věda pro dědictví: Evropská cesta ve výzkumu a inovacích“ a „Dědictví, věda a technologie pro udržitelnou konzervaci“, organizovaná Valahia University of Târgoviște a KreativEU pod záštitou UNESCO a Mezinárodní rady pro filozofii a humanitní vědy). Dále vznikly iniciativy jako společný magisterský program Erasmus Mundus (EM) v oblasti vědy o archeologických materiálech (ARCHMAT), který nabízí specializované školení v archeologii a pokročilých technikách charakterizace materiálů.

Během svého šetření odborníci z Institutu práva na Univerzitě v Opole odhali, že UNESCO, stejně jako EU, silně podporuje vzdělávání v oblasti kulturního dědictví prostřednictvím svých operačních pokynů a směrnic. Rámec kompetencí UNESCO pro správu kulturního dědictví, zavedený v roce 2021, slouží jako komplexní nástroj, který vymezuje potřebné znalosti, dovednosti a osobní atributy pro odborníky a organizace v oblasti dědictví. Vymezuje 199 kompetencí ve čtyřech hlavních oblastech: základní kompetence (např. zapojení komunity a využívání dědictví pro místní rozvoj), manažerské kompetence (např. strategické plánování a finanční řízení), specializované technické kompetence (např. odborné znalosti

o dědictví) a osobní kompetence. Zdůrazňuje důležitost rozvoje odborníků s různorodými interdisciplinárními dovednostmi a jejich schopnost významně přispívat společnosti.

Rozlišují mezi „tvůrci“, „uživateli“ a „pozorovateli“ výzkum identifikuje potřebu teoretického a praktického základu ve studiích kulturního dědictví jako interdisciplinárního pole činnosti pro první kategorii (Jagielska-Burduk, Pszczyński, Stec, 3548). Multi-Heritage2024 se slaďuje se 17 cíli udržitelného rozvoje (SDGs) stanovenými Organizací spojených národů a aktivně přispěje k jejich realizaci. Závěrečná zpráva s názvem „Udržování evropského kulturního dědictví: od výzkumu k politice“ se také zaměřuje na roli kulturního dědictví v udržitelnosti, snižování využívání světových zdrojů a energie, čímž významně přispívá k ochraně přírodních zdrojů, podpoře hospodářského růstu a zachování odkazu minulosti.

V průběhu prvních patnácti měsíců bude naše aliance společně navrhovat a akreditovat studijní program v souladu s příslušnými vzdělávacími standardy a protokoly pro zajištění kvality. Následně budeme program realizovat ve spolupráci s členskými univerzitami, čímž zajistíme jeho bezproblémovou implementaci. Kromě obohacení kariérních vyhlídek našich studentů náš program slibuje také katalyzovat udržitelný růst v našich městech, regionech a zemích i v celé EU. Využitím síly zachování kulturního dědictví se snažíme stimulovat památkovou turistiku a podpořit související ekonomické aktivity, čímž přispíváme k celostnímu rozvoji našich komunit.

Webové stránky projektu: <https://www.multiheritage.eu/>

Literatura

- Council of Europe (2005): Council of Europe Framework Convention on the Value of Cultural Heritage for Society, <https://rm.coe.int/1680083746> (5. 3. 2025).
- JAGIELSKA-BURDUK, A., PSZCZYŃSKI, M., STEC, P. (2021): Cultural heritage education in UNESCO cultural conventions. *Sustainability*, 13, 6, 3548. <https://doi.org/10.3390/su13063548>.
- WALKLATE, J., RICHARDS, A. (2012): The symbiotic academy: On specialisation and interdisciplinarity. *Science Progress*, 95, 4, 447–456. <https://doi.org/10.3184/003685012X13445364922174>.

Vojtěch Blažek, Petra Karvánková, Jiří Ryppl